

የፕሮፌሰር አሥራት ወልደየስ የህይወት ታሪክ!

የአሥራት ዕድገትና ትምህርት

ፕሮፌሰር አሥራት ሰኔ 12 ቀን 1920 ዓም ከአባታቸው ከአቶ ወልደየስ አልታዬና ከእናታቸው ከወ/ሮ በሰልፍ ይዋሉ ፅጌ በአዲስ አበባ ከተማ ተወለዱ። ሦስት ዓመት ሲሆናቸው ከቤተሰቦቻቸው ጋር ወደ ድሬዳዋ ሄደው የቤተክርስቲያን ትምህርት በመከታተል በሰባት ዓመት ዕድሜያቸው ዳዊት ደግመው አጠናቀዋል። አስተማሪያቸው የነበሩት አለቃ ለማ ወልደ መስቀል እንደመሰከሩት ፕሮፌሰር አሥራት በጣም ጎበዝ ተማሪ ስለነበሩ ዓመት ሳይሞላቸው ወንጌልን ከነቁጥር ከፍካሬ እስከነቢያት በመድገማቸው ዲቂናም ተቀብለዋል። በዕድሜያቸው ሳይሆን በትምህርት ባሳዩት ብልጫ የተማሪዎች አለቃም ነበሩ።

ፈረንሳይ ት/ቤት ገብተው ዘመናዊውን ትምህርት ለመከታተል በመሰናዳት ላይ ሳሉ ኢጣልያ አገራችንን ሥለወረረች ትምህርታቸው ሊሰናከል በቅቷል። የካቲት 12ቀን 1929 ዓም ኢጣልያ አዲስ አበባ ውስጥ በአካፋና በዶማ በግፍ ከጨፈጨፋቸው ብዙ ሽህ የነፃነት ሰማዕታት ኢትዮጵያውያን መካከል የፕሮፌሰር አሥራት አባት አንዱ ናቸው። እናታቸውም በህመም ሞቱ። አያታቸው ቀኛዝማች ፅጌ ወረደወርቅ በግዙት ወደኢጣልያ አገር ተወስደው ከሦስት ዓመት ተኩል በኋላ ወደአገራቸው ተመልሰው ፕሮፌሰር አሥራትን ከድሬዳዋ ወደአዲስ አበባ አመጧቸው። ፕሮፌሰርም ለአምስት ዓመት ያህል ከቤተሰብና ከአካባቢ ከሚገኘው ትምህርት በስተቀር መደበኛ ትምህርት ለመከታተል አልቻሉም ነበር። ኢጣልያ ከተባረረም በኋላ እስኪረጋጋ ድረስ በሚል ለዘጠኝ ወራት ያህል አልተማሩም።

ከዚህ በኋላ በ1934 ዓም በተፈሪ መኮነን ት/ቤት በመግባት ዘመናዊውን ትምህርት መከታተል ጀመሩ። ፕሮፌሰር አዲስ አበባ ከመጡ ጀምሮ ከአያታቸው ተለይተው አይውሉም ነበር። አያትና የልጅ ልጅ በማንኛውም ጊዜና ቦታ ተያይዘው ነበር የሚዘዋወሩት። አሥራት ከልጅነታቸው ጀምሮ ብልህና ያስተማሯቸውን ወዲያውኑ የመቀበል የላቀ ተሰጥኦ ነበራቸው። ጠላት እንደወጣ ራዲዮ በየአደባባዩ ተተክሎ ስለነበር አያታቸው አሥራትን ራዲዮ የተናገረውን አዳምጠው እንዲመጡ ሲልኩቸው በጥምና አዳምጠው የሰሙትን ሁሉ ለአያታቸው ልቅም አድርገው ይነግሯቸው ነበር።

አያታቸው አሥራትን በፍትህ አዋቂነታቸው ያደንቋቸው ስለነበር በቤተሰብ መካከል አለመግባባትና ጥል ሲፈጠር ሁኔታውን ሰምተውና አመዛዝነው ዳኝነት እንዲሰጡ ያዟቸው ነበር። አያታቸውም አሥራትን በክርስትና ስማቸው "መልአከ ብርሃን" ነበር የሚሏቸው። "ሀገራችን ጥበብ የሚያውቁ ልጆች ቢኖሯት እኮ ትልቅ ሀገር ነበረች....የማይናቅ ሕዝብና ባህል አላት" እያሉ የሀገር ፍቅርና የወገን አንድነትን መሠረትና ጥቅም ያስተምሯቸው ነበር። ፕሮፌሰር አሥራት ስለሕግና ፍትህ ግንዛቤ ማግኘትና ጽኑ የሀገር ፍቅር ስሜት በልባቸው መንደድ የጀመረው በዚያ ጊዜ ነው።

በተፈሪ መኮነን ት/ቤት የዛን ጊዜው የትምህርት ደረጃ እንደዛሬው አልነበረም። ት/ቤቱ እስከ 30 የሚደርሱ ክፍሎች ሲኖሩት ጎበዝ የሚባል ተማሪ የሚገባው አነስተኛ ክፍል ውስጥ ነበር። 30ኛው ክፍል ማለት ዝቅተኛው ሲሆን 1ኛ ክፍል ከፍተኛው የጎበዞች ክፍል ነበር። በመጀመሪያ አሥራት ቀደም ብለው ንባቡንና ሌላውንም ተምረውት ስለነበር ሲፈተኑ ጥሩ ውጤት ስላገኙ 13ኛ ክፍል ገቡ። በዚህ ዓመት ከተማሪዎች ሁሉ ልቀው በመገኘታቸው ወደ 1ኛ ክፍል ተዛወሩ። በ1935 ዓም ከጠቅላላው የትምህርት ቤቱ ተማሪዎች አንደኛ በመውጣታቸው የካሜራ ሽልማት አገኙ።

በዚህ ዓመት የከፍተኛ ትምህርት ዕድል አግኝተው ወደግብፅ አለክሳንድሪያ ሄዱ። በቪክቶሪያ ኮሌጅም ገቡ። የሀገር ናፍቆትና የበዓላት አለመጣጣም ቢያስችግራቸውም ትምህርቱን በሚያስደንቅ ሁኔታ አጣደፉት። መጀመሪያ ላይ ያስገቧቸው በዝቅተኛ ደረጃ በሚገኝ ክፍል ቢሆንም በመጀመሪያ "ተርም" ባገኙት አስደናቂ ውጤት ወደ2ኛ ደረጃ ተሸጋገሩ። ጎበዝ ተማሪ በኮሌጅ የመኝታ ክፍሎች ሀላፊ ይሆን ነበርና አሥራትም ኃላፊ ሆኑ። አብረዋቸው የተማሩትን የዮርዳኖስ ንጉስ የነበሩትን ሁሴንንና ሌሎችንም ያስጠኑ ነበር።

አሥራት ትምህርት የመቀበል ችሎታቸው የላቀ መሆኑ የሚያስደንቅ ነበር። ቀደም ብሎ ያልተጠነውና በኋላ ላይ ጎልቶ የታየው ግን ለሃይማኖታቸው ያላቸው ጽናትና አትንኩኝ ባይነታቸው ነው። አሥራት በሰው ሀገር ያውም በአረብ ሀገር ግብፅ "በጾም አልበላም" በማለት የትምህርት ቤት ሀላፊዎቻቸውን ያስቸግሩ ነበር። በአንድ ወቅት ብላቴን ጌታ ሎሬንሶ ትዕዛዝ ግብፅ ሄደው ሳለ "አሥራት በጾም አልበላም ብሎ አስቸገረ" ተብሎ ተነገራቸው።

ሎሬንሶ አሥራትን አቅርበው "እኛ እንኳን እንበላ የለም አንዴ አንተም መብላት አለብህ" በማለት ምክርና ግሳዔ ቢሰጧቸው "እርስዎ ገደል ቢገቡ እኔ ገደል እገባለሁ ወይ?" በማለት ቁርጥ ያለ መልስ ሰጥተዋቸዋል።

አሥራት በግብፅ የአምስት ዓመት ቆይታቸው ከፍተኛ የትምህርት ውጤት አግኝተዋል። እንግሊዝ ሀገር ዩኒቨርሲቲ ለመግባት የሚያስችለውን የሁለት ዓመት ትምህርት ያጠናቀቁት በአንድ ዓመት ብቻ ነበር። በዚህ ውጤታቸው ወደእንግሊዝ ሀገር ሄደው ስኮትላንድ በሚገኘው ኤደንብራ(ኤደንበርግ)ዩኒቨርሲቲ ገቡ።

በወቅቱ ከነበሩት የትምህርት ሚኒስትራችን ሳይቀር በዩኒቨርሲቲው የህግ ትምህርት እንዲከታተሉ ቢታዘዙም አልተቀበሉትም። ልባቸው የፈቀደውና ፍላጎት ያደረባቸው የህክምና ሙያ ማወቅን ነበርና የህክምና ትምህርት ለመከታተል ወሰኑ። ህክምናን የመረጡበት ምክንያት

(1ኛ) የታመሙ እናታቸው ሆስፒታል ገብተው መሞታቸው፣ (2ኛ) አንድ ጊዜ ከግብፅ ለዕረፍት ወደሀገራቸው መጥተው ሳሉ ታመሙ ሆስፒታል ገብተው ሲታከሙ ብዙ ሰዎች እየሞቱ እፊሳቸው ሲወጣ ማየታቸው፣ (3ኛ) "የፈረንጅ ጥበብ ማወቅ" የሚለው የአያታቸው ምክር በውስጣቸው ማደሩ የመሳሰሉ ነበሩ።

አሥራትና ህክምና

አሥራት በኤደንብራ ዩኒቨርሲቲ የመጀመሪያው ኢትዮጵያዊ የህክምና ተማሪና ከጠላት ወረራ በኋላ ወደውጭ ሀገር ከተላኩት ኢትዮጵያውያን መካከል 42ኛው ነበሩ። ከስድስት ዓመት በኋላም ትምህርታቸውን አጠናቀው ተመረቁ። ኢትዮጵያን ጨምሮ ለአንድ ዓመት ያህል በሁስፒታሉ ልምምድ ሲያደርጉ ቆይተው በ1947ዓም መደበኛ ሥራቸውን በልዕልት ፀሐይ ሆስፒታል ጀመሩ። ከፋሽስት ወረራ በኋላ የመጀመሪያው ኢትዮጵያዊ ሐኪም ናቸው።

በፋሽስት ወረራ ወቅት ጠላትን ካስጨነቁት ስመ ጥሩ አርበኞች መካከል አንዱ ደጃዝማች ፀሐዩ እንቁ ሥላሴ ነበሩ። ደጃዝማች ፀሐዩ ጠላት ተባሮ ነፃነት ከተመለሰ በኋላ የጤና ጥበቃ ሚኒስትርነቱ ሥራ ከነበራቸው ችሎታ ጋር እንደማይጣጣምና ለእርሳቸው እንደማይመጥን ስለተገነዘቡ የተማሩ ኢትዮጵያውያን ሥራውን እስከሚረከቧቸው ድረስ ኃላፊነቱን ለፈረንጆች አሳልፎ ላለመስጠት ቀን ይጠብቁ ነበር። ጊዜው ደረሰና የተማሩ ኢትዮጵያውያን ብቅ ማለት ጀመሩ።

”እኛ በአርበኝነት ይህችን አገር ከኢትዮጵያ ጠላቶች ሥንጠብቃት ከረምን። አሁን የተማራችሁት ኢትዮጵያውያን ተገቢውን አመራርና ኃላፊነት ለመውሰድ ስለመጣችሁ በጣም ተደስተናል። እኔም ከፈረንጆቹ እጅ እንዳይወድቅ ስጠብቅ የነበረውን ይህንን የጤና ጥበቃ ሚኒስትርነቱን መቀመጫ ተረከብ። ለአስረካቢነት ያበቃኝን አምላክ አመሰግናለሁ። በጣም ደስ ብሎኛል። ይህንንም ለግርማዊ ጃንሆይ አስረዳለሁ” በማለት ደጃዝማች ፀሐዩ ለፐርፌሰር አሥራት ነገሯቸው።

ደጃዝማች ፀሐዩ ይህንን ቢሉም ሥልጣኑን እንዲረከቡ የተጠየቁት ሐኪም ፈቃደኛ አልሆኑም። ይበልጥ ለአገርና ለወገን መሥራት የሚያስችላቸው በቀጥታ በህክምናው ሞያ ተሰማርተው መገኘቱ እንደሆነ አስረዱ። ደጃዝማች ግን አረኩም። ብቻ የወንበሩ ርክክብ ሳይሆን ቀረ። ሐኪሙም በቀጥታ በሙያው ውስጥ ገቡበት። ዕውቅ ሐኪም ለመሆንም በቁ።

የአምስት ዓመት የሕክምና አገልግሎት ከሰጡ በኋላ እንደገና ወደ ብሪታንያ ሄደው ኤደንብራና ኢንግላንድ ውስጥ በሚገኙት ሮያል ኮሌጅ አፍ ሰርጀንስ በቀዶ ሕክምና ልዩ ትምህርት ተከታትለው አጠናቀቁ። ይህን ለመከታተል ቀደም ብለው መሄድ ነበረባቸው። ይህን አስመልክተው በአንድ ወቅት ከጋዜጠኞች ለቀረበላቸው ጥያቄ ሲመልሱ ”አያቴ ያማችው ነበርና እኔ በሌለሁበት የሞቱ እንደሆን እፀፀታለሁ ብዬ ዘገየሁ። ደህና እየሆኑ ሳያችው ግን ሄድሁ። ብቻ እድለኛ አልነበርኩም ሞቱ! ሳልቀብራቸው ቀረሁ” በማለት በቁጭትና በፀፀት መልሰዋል።

አሥራት ከፍተኛ የቤተሰብ ፍቅር አላቸው። ይህ ፍቅር ጠንካራ የወገን መውደድን ትቶላቸው አልፏል። በልዕልት ፀሐይና በጥቁር አንበሳ ሆስፒታሎች በሰርጀንና በዋና ሰርጀንነት/የቀዶ ጥገና ሐኪምነት/ ከሰላሳ ዓመታት በላይ ሕመምተኞችን በቅንነትና ባለመታከት አገልግለዋል።

በአገራችን የህክምና አገልግሎቶችና ልዩ ልዩ ጥናቶች ውስጥ በሃላፊነት ደረጃ ከመካፈላቸውም በላይ በቀድሞው "የኃይለሥላሴ ዩኒቨርሲቲ" የመጀመሪያ ኢትዮጵያዊ የሕክምና ፋካልቲ ዲንም ነበሩ።

የሕክምና ዳይሬክተር በነበሩበት ጊዜ የልዕልት ፀሐይ ሆስፒታል ተስፋፍቶና ተጠናክሮ እንዲገኝ በብርቱ ጥረዋል። በኢትዮጵያ እራሳቸው ያልተሳተፉበት ዋና ዋና የህክምና ፖሊሲ አወጣጥና አገልግሎት አልነበረም ብሎ መናገር ይቻላል።

ፕሮፌሰር አስራት ባሳለፉት ሠላሳ ዓመታት የህክምና ዘመን ውስጥ የአያሌ ሕሙማንን ሕይወት ስለማትረፋቸውና ለሙያቸው ከፍተኛ ፅናት ያላቸው ስለመሆኑ በቅርብ የሚያውቋቸው ይናገራሉ። በቀን እስከ አስራ ስምንት ሰዓት ድረስ የሰሩባቸው ጊዜያት በርካታ ናቸው። በተለይም ልዕልት ፀሐይ ሆስፒታል በነበሩበት ወቅት መኖሪያቸው በቅጥር ግቢ ውስጥ ስለነበር የጠናበት በሽተኛ ከመጣ እርሳቸው መጠራታቸው የግድ ነበር። የተረኝነት ጉዳይ የለም።

ስለሞያቸው ምስክርነት

-በቅርብ የሚያውቋቸው ሰዎች የራሳቸው ምስክርነት አላቸው። በወቅቱ ለረጅም ዓመታት ፀሐፊያቸው የነበሩ እንዲህ ይላሉ። "ከእርሳቸው ጋር በፀሐፊነት ለረጅም ጊዜ ሠርቻለሁ። ሌት ተቀን ይሠራሉ። የሕክምናውንም የአስተዳደሩንም ሥራ ይሠራሉ። የምሳና የቁርስ ጊዜ ማክበር የሚባል ነገር የለም። የእርሳቸውን ሁኔታ እያየሁ የምሳ ሰዓቴን ለመሠዋት ተገድጃለሁ። በታካሚዎቻቸውም ሆነ በሥራ ባልደረቦቻቸውም ዘንድ ከፍተኛ ከበሬታ አላቸው። ከሁሉ የሚደንቀኝ ደክሞኛል ማለትን ያለማውቃቸው ነው።"

-በልዕልት ፀሐይና በጥቁር አንበሳ ሆስፒታሎቻ ሰላሳ ዓመታት ያገለገሉት ሲስተር አልማዝ ለማ ፕሮፌሰር አሥራትን የሚያውቋቸው ከነርስነት ሙያ ተማሪነታቸው ጊዜ ጀምሮ ነው። "ፕሮፌሰር አሥራት ለሕመምተኞቻቸው ታላቅ አክብሮት አላቸው። ሰው አይመርጡም ። በሥራው ዓለም ከወጣትነት ጀምሮ እስከተለየኋቸው ጊዜ የማይሰለቹና የማይደክሙ ባለሙያ ሆነው ነው ያገኘኋቸው። ከባድ የልብ አፕራሲዮን ካደረጉም ወዲህ አልተለወጡም። ሌት ተቀን የሚሠሩባቸው ጊዜያት በርካታ ናቸው። በጣም እናከብራቸዋለን። ለሙያቸው ከፍተኛ ፍቅር ስላላቸው እኛንም አርዳያነታቸውን ለመከተል አስቸለውናል።

በሽተኞችም በእርሳቸው ላይ ያላቸው እምነት በጣም የላቀ ነው። ከሃያ አምስት ዓመት በፊት ከአርባ ምንጭ የመጡ አንድ ታካሚ አዛውንት <አሥራት የሚባል ጠበል ፈልቋል ስላሉኝ ነው ወደዚህ የመጣሁት> ያሏቸውን አስታውሳለሁ። በርሳቸው ላይ ያላቸውን አመኔታና ከበሬታ ለመግለፅ ያሉት እንደሆነም እረዳለሁ። የቀዶ ሕክምናውን ጥበብ ከመካናቸውና መሥራት ከመጀመራቸው በፊት ሁለገብ ሐኪም ነበሩ። ያዋልዱም ነበር።" ይላሉ ሲስተር።

-ዶክተር ሥዩም ዮሴፍ ፕሮፌሰር አሥራትን ከሃያ ስድስት ዓመታት ጀምሮ ያውቋቸዋል። የፕሮፌሰር አሥራት የሕክምና ተማሪም ነበሩ። "ፕሮፌሰር አሥራት አስተማሪዬ ነበር። እንከን

የማይወጣለት አስተማሪ ነው። ተማሪው ማግኘት ያለበትን እውቀት አግኝቷል ብሎ ካላመነ ከክፍሉ ንቅነቅ አይልም። ለሙያው ከፍተኛ ፍቅርና አክብሮት አለው። ሕይወቱን በሙሉ ለዚህ ተግባር ያዋለ ነው። ሕመምተኛም ሲሰቃይ ይሰቃይል፤ ሲታመም ይታመማል። ሰብዓዊነትን የተላበሰ ነው።

የተጣራ ሥራ ነው የሚሠራው። ሱፐር ሰርጀን ነው። አስፈላጊውን የቅድሚያ ምርመራ ሳያካሂድ ቀዶ ሕክምና አያደርግም። ከቀደደ በኋላም ደህና ነው ብሎ በሽተኛውን አይተውም። በተለይ ሰባ ሁለት ሰዓት እስኪሞላ በቀን አራት ጊዜ ያህል ተመላልሶ ይጠይቃል። ከዚያ በኋላም የበዓላት ቀን ሳይመርጥ ይጠይቃል።

በሽተኛን በጎሳው በሃይማኖቱ ወዘተ አይመርጥም። ለሰው ሕይወት ከፍተኛ ዋጋ ይሰጣል ። በበሽተኞቹም ሆነ በሥራ ባልደረቦቹ ዘንድ አክብሮትና አድናቆትን የተቸረና የተወደደም ነው። ላመነበት ነገር ከቶውንም ወደኋላ አይልም፤ በብዙዎች ባለሙያዎች ዘንድ እንደ አባትና አስተማሪ የተከበረና የታፈረም ነው። እርሱ አይናገረው እንጂ ችግረኞችን በገንዘብ ጭምር ይረዳል።” ብለዋል ዶክተር ሥዩም።

-አንድ የ18 ዓመት ዕድሜ ያለው የግሪክ ወጣት ለሽርሽር ናዝሬት ሄዶ በድንገት በጥይት ይመታል። አዲስ አበባ መጥቶ አሥራት የቀዶ ጥገና ያደርጉለታል። ቀዶ ሕክምናውን ያደረጉት እርሳቸው በመሆናቸው በከተማው ያሉት የግሪክ ኮሙኒቲ አባላት ተደናግጠዋል።

በሦስተኛው ቀን ዶክተር አሥራት ለኮንፈረንስ ውጭ አገር መሄድ ስለነበረባቸው የልጁን ሁኔታ ለቀሩት ሐኪሞች አደራ ብለው ሄዱ። ይህንን አጋጣሚ ያገኙ የግሪክ ኮሙኒቲ አባላት ከግሪክ አገር ግሪካዊ ፕሮፌሰር እንዲመጣ የጃንሆይን ፈቃድ ይጠይቃሉ። ተፈቀደላቸውና ግሪካዊው የሕክምና ፕሮፌሰር መጥተው የልጁን ሁኔታ መርምረው ከተገነዘቡ በኋላ ለሐኪም ቤቱና ለጃንሆይ ”ከመገረምና ከመደነቅ በቀር የምጨምረው ነገር የለም። እዚህ አገር እንዲህ ያለ ነገር ከተሠራ እኔ ለምን ተጠራሁ? ” ብለው ወደአገራቸው ተመለሱ።

-በፕሮፌሰር አሥራት ድንቅ ችሎታ የተደነቁት ግሪኮች ብቻ አልነበሩም እንግሊዞችም ተደንቀዋል አድናቆታቸውንም በፅሁፍ ገልፀዋል። እንግሊዘዊቷ ወይዘሮ ማግደሊን ዋይን ወደኢትዮጵያ መጥተው በአደጋ ምክንያት ከሞት አፋፍ ላይ ይደርሳሉ። ፕሮፌሰር አሥራት ቀዶ ሕክምና አድርገው ሁለት ቀን አውለው ካሳደሯቸው በኋላ ሴትዮዋ ለንደን ደርሰው ሕክምና ላይ እንዳሉ ሞቱ ።

ይሁንና ፈረንጆቹ የሴትዮዋ ነፍስ እስከዚያ ቀንም ድረስ መሰንበቱ በአሥራት ችሎታ መሆኑን ተገንዝበው ፕሮፌሰርን አደነቋቸው። ይኸውም ይታወቅ ዘንድ የብሪታኒያ አምባሳደር ከፃፉት ሌላ የብሪታኒያ ቆንሲል የፃፈው ትርጉም እነሆ ”ተወዳጁ አሥራት በቅድሚያ የኒክ ታይለር እህት በደረሰባቸው አሰቃቂ አደጋ ወቅት ላሳዩት ደግነትና ወደር ለማይገኝለት ችሎታዎ ጥልቅ ምስጋናዬን በብሪታኒያ ቆንሲል ስም አቀርባለሁ። መጨረሻው ጥሩ እንደማይሆን ብንምትም ከአደጋው በኋላ በትንሹ ሕይወታቸውን ሁለት ጊዜ እንዳቆዩላቸው ተረድቻለሁ።

የፈፀሙት የላቀ ተግባር ሁሉ ከፍተኛ አድናቆት አሳድሮብኛል። በሙያዎ ለፈፀሙት ምግባር አስፈላጊ ሲሆን የሚያስፈልግዎን እንዲገልጹልኝ በክብሮት አስታውቃለሁ። በአሁኑ ጊዜ

ገንዘብ ምንም አይደለም። ከዚህስ ይልቅ ለእኛ ትልቁና አስፈላጊያችን ደግነትዎ ችሎታዎና የችግራችን ተካፋይነትዎ ነው። እንደገና አመሰግነዎታለሁ።”

–“ዕውቁ የቀዶ ሕክምና ሀኪም ፕሮፌሰር አሥራት ወልደየስ ካሉበት የጥቁር አንበሳ ሆስፒታል እንድንገባ ተወሰነና ረቡዕ ቀን ተኛሁ። ባለቤቴ በሦሥት ቀኔ መጣች።፤ኢትዮጵያዊ ያገቡ እንግሊዛዊ ሌት ተቀን ይንከባከቡኝ ነበር።...ሦስት የብሪታንያውያን ኮሚዩኒቲ አባሎችም ደም ሰጡ።ይህ ሁሉ እንክብካቤ ግን ትርፍ አንጀቴን መንጥቀው ከገላገሉኝ ካለ ተደናቂው ፕሮፌሰር አሥራት ወልደየስ ምንም አልነበረም።” ጆናታን ቴሌ(ዘጋርዲያን ጋዜጣ)

–“35ዓመት ሙሉ ባደረጉልኝ ጥረት ይኸው የቀረው አንድ እግሬ በእሳቸው ኃይል ቆይቶልኛል።አሁን ልጆቼን የማሳድገውና የምኖረው በዓሥራት ነው።በዕውነት ልዩ ሠውናቸው።ሰው አክባሪና ደግ ፍጡር ናቸው።ዕድሜ ለአሥራት። የሚገርመኝ የሁሉንም ሥራ ይሠራሉ።ግን አይደክሙም።” አቶ ሀብታሙ በቀለ

–“..10ዓመት ሙሉ ስታመም ዘጠን ጊዜ አፕራሲዮን አድርገውኛል። እንደሳቸው ሕሙማኑን እጅግ የሚወድ ለሰው ነፍስ አጥብቆ የሚጨነቅ አላየሁም።..” አቶ አጥናፉ ተሰማ

እኚህ በችሎታቸው የሚተማመኑ የሕክምና ባለሙያ በሳል ትሁትና ቆፍጣናም ናቸው። አንደበታቸው ቁጥብ ግን አሳማኝ ነው።የሚያወጧቸው ሃሳቦች ደርዘ አላቸው። ከነጥቡ ውጭ አይዘልም። የማስታዎስ ችሎታቸውም የዋዛ አይደለም።ወደኋላ ተመልሰው ቀንና ዓመተ ምህረት ጠቅሰው ድረጊቱን መዘርዘር ይቻላቸዋል። ነገር ፈጥኖ ይገባቸዋል። በአሁኑ ጊዜ የተላበሱት አረጋጂ ስብዕናቸው አክብሮት እንዲቸራቸው አድርጓቸዋል።በንግግራቸው ውስጥ የእግዚአብሔርን ኃይልነት ባግባቡ ሳያነሱ አያልፉም።ስለሥራቸውም አድናቆት ሲሰጣቸው “ብቻየን አላደረግሁትም ከሥራ ባልደረቦቼ ጋር እንጂ ” ማለትን ይደጋግማሉ።

በ1972ዓ.ም.ደርግ ፕሮፌሰር አሥራትን በዘመቻ ሥም ወደምፅዋ ልኳቸዋል።ውስጥ አዋቂዎች ዛሬ እንደሚናገሩት በወቅቱ የተላኩት “አድሀሪ” በሚል ሰብብ እንዲገደሉ ሁኔታዎች ለማመቻቸት ነው ይላሉ።ፕሮፌሰር ሞትን አዝለው በዘመቻው ላይ በትጋትና በጥንካሬ ተካፍለዋል።የዘመቱት ለማከም እንጅ ለመዋጋት አይደለም።አዎ በወቅቱ ያከሙት የኢትዮጵያን ወታደር ብቻ አልነበረም።የሻዕቢያን ወደገብና ምርኮኞች ጭምር ነበር።

በወቅቱ ዘርና ጎሳ ሃይማኖትና እምነት ሳይለዩ የፖለቲካ ወገናዊነት ሳያሳዩ የኢትዮጵያን ልጆች ሁሉ እኩል አክመዋል።ፕሮፌሰር አሥራት ሕይወት ለማትረፍና ከሥቃይ ለማዳን የማያደርጉት የለም።ለበሽተኞቻቸው ያላቸው ፍቅርና የሚያደርጉት እንክብካቤ እጅግ ከፍተኛ ነው።

አብረዋቸው ከሚሰሩት የሥራ ባልደረቦቻቸው ይልቅ ለበሽተኞቻቸው ያደላሉ። በሥራ ዋዛ ፈዛዛ የለም። ትንሽ ጥፋት ከተሰራ ይቆጣሉ። በሕይወት ቧልት አይውቁም። ማንም ይሁን ማን ትክክል ያልሠራ ከመሰላቸው መናገራቸው አይቀርም። ፈረንጅ ይሁን አበሻ ዶክተር ይሁን ነርስ በሥራ ይሉኝታ የላቸውም።

ስህተት አይተው ስለማያልፉ የምትፈራቸው አንዲት ነርስ ጧት የለበሰችውን ከሰዓት በኋላ ለውጣ ትመጣለች። ታዲያ ጓደኞቿ "ጧት ሌላ ለብሰሽ አሁን ይኸን ምን አስለወጠሽ?" ይሏታል። "አሁን ከዶክተር አሥራት ጋር ነው የምሠራው" ትላለች። "ታዲያ ቢሆንስ" ይሏታል። "የጧቱ ጠባብ ያለ ነበር አሁን ይህን ሠፊ ልብስ የለበሰኩት ዶክተር ሲቆጡኝ ስለሚያልበኝ እንዳይጣበቅብኝ ብዬ ነው" በማለት ተናግራለች።

በሽተኞቻቸው ዘንድ ሁል ጊዜ ሳቂታና ፊታቸው እንደበራ ነው። "በሽተኛ አይጉደልበት ፣ በሽተኛ አይከፋ ፣ የተቻለው ሁሉ ይሟላለት" ነው የሚሉት። በሽተኞች የአሥራትን ሕክምና ብቻ ሳይሆን የእጅ ዳቦሳቸውንም ጭምር ይወዱታል። የሥራ ባልደረቦቻቸው "የበሽተኛ ጠበቃ" ይሏቸዋል።

አሥራት በፖለቲካ ውስጥ

በ1983ዓ.ም. የደህንነት መንግሥት ወድቆ ኢሕአዴግ ሲተካ በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የሕክምና ፋካልቲ ዲን ነበሩ። የአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ምሁራንን በመረጧቸው መሠረት በሰኔ 1983ቱ ኮንፈረንስ ላይ ተገኝተዋል። በኮንፈረንሱ ላይ ኤርትራ ከኢትዮጵያ እንድትገነጠል የሚፈቅደውን "መገንጠል" የኢትዮጵያ የወደፊት መተዳደሪያ እንዲሆን የሚያረጋግጡትን አንቀጾች የተቃወሙ ብቸኛ የጉባዔ ተሳታፊ ነበሩ። በተለይ ስለኢትዮጵያና ስለኤርትራ ታሪክ የተሰጠውን ትንተና የማይቀበሉት መሆኑን ገልፀዋል።

"ይህ ጉባዔ በኢትዮጵያ ሕዝብ ስም ምንም ጉዳይ ሊወሰን ሊያግድ ወይም ሊሰርዝ አይችልም። ሆኖም የኢትዮጵያን የአሁኑን ተጨባጭ ሁኔታ በመመርኮዝ የወንድማማቾች ደም መፋሰስ የቆመ በመሆኑ አሁን የሰፈነውን የሰላምና የዲሞክራሲያዊ ሂደት መሠረት በማድረግ፣ የኢሕአዴግና የሕዝባዊ ግምባር ሀርነት ኤርትራን ልዩ ግንኙነት በመጠቀም ወንድማማቾች እህትማማቾች በሆኑት ሕዝቦች መካከል የዘለቄታ ቅራኔ እንዲወገድና በኢትዮጵያዊነትና በይቅር ለእግዚአብሔር መሠረት በአስቸኳይ የሚሰማሙበትን መንገድ መፈለግ ለመሸጋገሪያ መንግሥት ተቀዳሚ ተግባር እንዲሆን ጉባዔው እንዲያሳስብ ይህን ሀሳብ በአክብሮት አቀርባለሁ" ነበር ያሉት።

ከዚህ ኮንፈረንስ በኋላም የዩኒቨርሲቲ ምሁራንን በመወከል በተቋቋመው የሽግግር መንግስት በተወካዮች ምክር ቤት አባልነት እንዲሰሩ ተደጋጋሚ ጥሪ ተደርጎላቸው አልተቀበሉትም። የኤርትራን መገንጠል በግልጽ መቃወማቸውና ተቋቋመ በተባለው የተወካዮች ምክር ቤት ውስጥ ላለመሳተፍ የወሰዱት ቁርጠኛ አቋም በወያኔና ሻዕቢያ ጥርስ ውስጥ እንዲገቡ አድርጓቸዋል።

ፕሮፌሰር አሥራት ወልደየስ! የአገር መፍረስ የአንድነት መናጋት የታሪካችን መደለዝ አንገባቸው። በተለይ ዐማራው ዐማራ ሆኖ በመፈጠሩ ብቻ በያለበት በግፍ መገደሉ መዘረፍ መታሰሩ መሰደዱ ሊሸከሙት የማይችሉት ስቃይ ሆነባቸው። ይህን አገር የማፍረስ ኢትዮጵያውያንን በዘር በጎሳና በጎጥ እየለዩ እርስ በርስ የማጫረስ አፍራሽ ፖሊሲ በሰላማዊ ሁኔታ ለመታገል የመደራጀትን አስፈላጊነት አመኑበት።

ሥለዚህም ቆርጠው ከተነሱ ወንድሞቻቸው ጋር በመመካከር መዐሕድን አቋቋሙ። በፕሬዚዳንትነትም መሩት። መዐሕድና ፕሮፌሰር አሥራት ታሪካዊ አንድነታችን ይከበር። ዐማራውን አትግደሉት አትረዱት አታንገላቱት ሰበግዊ መብቱን አትንፈጉት በማለት ተከራክሩ። ለመንግስት አካላት፣ ለተባበሩት መንግሥታት ድርጅት፣ ለአፍሪካ አንድነት ድርጅት፣ ለዓለም ሥላም ወዳድና ሰባዓዊ መብቶች ተከራካሪ ድርጅቶች ሁሉ አቤት አሉ። "ዴሞክራሲያዊ ነኝ" ባዩን ወያኔን እርቃኑን አስቀሩት።

ኢሕአዴግ የመዐሕድንና የፕሮፌሰር አሥራትን እርምጃ አልወደደም። ገና ከጅምሩ "ነፍጠኞች፣ ትምክህተኞች፣ ያለፈው ሥርዓት ናፋቂዎች" ወዘተ ... እያለ ማውገዝ ጀመረ። መዐሕድ በአጭር ጊዜ ውስጥ ከፍ ያለ ሕዝባዊ ተቀባይነትን አገኘ። የኢሕአዴግ ጥላቻና ጥቃትም አደገ። በተለይ ከ1985 ዓ.ም. ጥር ወር ጀምሮ ግልጽ ጥቃት ሠነዘረ። አባላትና መሪዎችን መግደል ማቁሰል ማፈን ማሰርና ማስፈራራቱን በመንግሥት የመገናኛ ብዙሀን በሠፊው በሚሰራጭ የፕሮፓጋንዳ ዘመቻ አስደግፎ አጧጧፈ። አሥራትም የዚህ ጥቃት ኢላማ ሆኑ። ከጥር 1985 ዓ.ም. ጀምሮ በፀጥታ ኃይሎች ሥውር ክትትል ይደረግባቸው ጀመር። በሁለትና በሦስት መኪናዎች ዙሪያቸውን እየተከበቡ ግራ እንዲጋቡ እንዲጨነቁና እንዲፈሩ ለማድረግ ተሞክረዋል። ሰበብ ተፈልጎ ክስ ተመሠረተ። ከሕግና ከሥርዓት ራሳቸውን ያራቁ ለመምሰልም በመንግስት መገናኛ ብዙሀን ሳይቀር "ካሉበት ለሕግ እንዲቀርቡ" የሚል ጥሪም ተላለፈ።

ታህሣሥ 11 ቀን 1985 ዓ.ም. በደብረ ብርሃን ከተማ በተደረገው ሕጋዊ ሕዝባዊ ስብሰባ ላይ ያደረጉት ንግግር "የጦርነት ቅስቀሳ" ተባለና ፕሮፌሰር አሥራት በፖሊስ ታሰሩ። በ50ሺህ ብር ዋስትና ተለቀቁ።

ከጎጃም ከመጡ ገበሬዎች ጋር በመዐሕድ ጽህፈት ቤት በመሰብሰብ የአድማ ወንጀል ፈፀሙ የሚል ሌላ ክስ ተመሥርቶ ጉዳዩን የቀጨኔ አውራጃ ፍርድ ቤት በቀዳሚ ምርመራ ማየት ጀመረ ።

ከሐምሌ 12 ቀን 1985 ዓ.ም. ጀምሮ የዋስትና መብት ተነፍጓቸው በእስር እንዲቆዩ ተወሰነ። ጉዳዩ ለከፍተኛው ፍርድ ቤት ይግባኝ ቀርቦ ከ 43 ቀናት እሥር በኋላ በ 30ሺህ ብር ዋስትና ተለቀቁ። ይህ ክስ ለከፍተኛው ፍርድ ቤት ቀርቦ መደበኛ ክርክር ሲደረግበት ከቆየ በኋላ ከሰኔ 20 ቀን 1986 ዓ.ም. ጀምሮ በሁለት ዓመት እሥራት እንዲቀጡ ተወስኖ ወደ ወህኒ ወረዳ። በደብረ-ብርሃኑ ንግግር ክስ ከውህኒ ቤት ወደ ፍርድ ቤት ሲመላለሱ ከቆዩ በኋላ

በከፍተኛው ፍርድ ቤት ታህሣሥ 18 ቀን 1987ዓ.ም. የሦሥት ዓመት እሥራት ተፈረደባቸው።

መስከረም 10 ቀን 1987ዓ.ም. በዋለው የፍርድ ቤት ቀጠሮ ላይ በመገኘት የሁለት ወራት ናፍቆቱን ለመወጣትና የእንኳን (የ67ኛ የልደት በዓላቸው) አደረሰዎ የመልካም ምኞት መግለጫ ስሜቱን ለማስተላለፍ በፍትህ አደባባይ በተገኘው ደጋፊያቸውና ወዳጅ ዘመዳቸው ላይ የመንግስት የፀጥታ ኃይሎች የፈፀሙት ድብደባ እንግልትና እሥራት የፕሮፌሰርን ህሊና ስላቆሰለው "ጠበቃ አያስፈልገኝም።ምንም ክርክር ሳይሰፈልግ ቅጣቱ ይሰጠኝ። " በማለት ለፍርድ ቤቱ በማመልከታቸው ችሎት ተዳፍሯል በሚል 6ወራት እሥራት ተፈረደባቸው። ይሁንና ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ቀርቦ ወደ አሥር ቀናት ዝቅ ብሏል።

ሰኔ የፕሮፌሰር አሥራት የልደት ወር ነው። ለወህኒ የበቁትም በዚሁ በሰኔ ወር ነው። 67ኛ የልደት በዓላቸው ሰኔ 12ቀን ሲሆን፤ የእስር ቀናቸው ደግሞ ሰኔ 20 ቀን ነው።

ይህ በእንዲህ እንዳለ "በጎጃም በጎንደር በሰሜን ሸዋ የተደራጁ የወንበዴ ቡድኖች አሰማርታችኋል።" በሚል ከሌሎች ተከላሾች ጋር አራተኛ ክስ ተመስርቶባቸዋል። ፕሮፌሰር እስካሁን ድረስ ከ100 ጊዜ በላይ በፍርድ ቤት ቀጠሮ ተመላልሰዋል። ስድብ ማስፈራራት ማሳደድና ማሰር የፕሮፌሰር አሥራትን ቁርጠኝነትና ሕዝባዊ ወገናዊነት የበለጠ አጠናክሩት እንጂ አላዳከሙትም።

ፕሮፌሰር አሥራት ሰውን በሰውነቱ ይወዱታል። የችግሩና የመከራው ተካፋይ ናቸው። እንደቁጡነታቸውና አትንኩኝ ባይነታቸው አይደሉም። የሰው ችግርና ብሶት በቀላሉ ነው የሚገባቸው። ሰውን ለሥልጣኑ ወይም ለገንዘቡ ሲሉ የተለየ አክብሮትና እንክብካቤ አያደርጉም። ሀብታምና ሥልጣን አላቸው ከሚባሉት ይልቅ በዝቅተኛ የኑሮ ደረጃ ላይ የሚገኙ ሰዎችን ያከብራሉ።

አሥራት ተንኮልና ልታይ ልታይ ባይነት የለባቸውም። ውሸትና ውሸታምን አጥብቀው ይጠላሉ። አንድ ሰው ሲዋሽ ከያዙት እንደሰው አይቆጥሩትም። ማንኛውንም ነገር በእርግጠንነት ማወቅ ይፈልጋሉ። "መስሎኝ ነው " የሚል መልስ የሚሰጣቸውን አይወዱም። በተፈለገው መንገድ ቢነገራቸው የሚያሳምናቸው ሆኖ ካላገኙት አይቀበሉትም።

ሥለምግብ ብዙ አይጨነቁም። ለዛውም ቢሆን የአገራቸውን ምግቦች ይመርጣሉ። የኢትዮጵያን የባህል ሥርዓት ጠንቅቀው እንደማወቃቸው ዋና የሥርዓቱ ተከራካሪና ተከታይም ናቸው። የሚወደድ የአነጋገር ስልት አላቸው። ማንም ከእርሳቸው ጋር ቢነጋገር ዓይኑን ለመስበር እስኪያቅተው ድረስ ይመስገባል።

በንግግራቸው ውስጥ እንግሊዝኛ ደባልቀው መናገር አይወዱም። የሙያ ቃል እንኳን ሲገጥማቸው ግልፅና አጭር የአማርኛ ቃል ይፈልጉለታል። ከሙያቸው ውጭ በንባብ ያዳበሩት ሰፊ ግንዛቤ አላቸው።

ፕሮፌሰር አሥራት ወልደየስ! (1ኛ) የኢትዮጵያ የክብር ኮከብ የፈረሰኛ ደረጃ፣ (2ኛ) የዳግማዊ ምኒልክ ኒሻን የፈረሰኛ ደረጃ፣ (3ኛ) የኡብዮታዊ ዘመቻ ዓርማ፣ (4ኛ) ዓለም አቀፍ የወርቅ ሜርኩሪ / በግል አስተዋጽኦ/ (5ኛ) የቀይ ባህር ኒሻን አንደኛ ደረጃ ተሸልመዋል።

እድሜያቸውን ለሕዝብ አገልግሎት የሰጡት ምሁር አሁንም አገርና ሕዝብን ለመታደግ፣ ሕይወታቸውን አሳልፈው ሰጥተዋል። ላደረጉት አስተዋጽኦ ግን የተሸለሙት እሥር ነው። እሥራቱ ከሚወዱት ሕዝብ የለያቸው በአካል ብቻ ነው። እሳቸውም "በወህኒ ቤት አጥር ተከልዬ አካላዊ የመንቀሳቀስ ነፃነቴ ቢታገድም ምንጊዜም ቢሆን ለኢትዮጵያና ለሕዝቧ ነፃነት ያለኝ ሃሳብና ጭንቀት ሊታሰር አይችልም" ብለዋል።

በአገር ውስጥና በውጭ አገር የሚገኙ አባላትና ደጋፊዎች ለሰላምና ዲሞክራሲ ለሰብዓዊ መብት መከበር የቆሙ ወገኖች ሁሉ በአስቸኳይ እንዲፈቱ ጠይቀዋል። በዓለም ዙሪያ ለምሳሌ በአሜሪካ በአውሮፓ ወዘተ... በተደጋጋሚ ሰላማዊ ሰልፎች ተካሂደዋል። ምስላቸውን ያዘሉ ካኔትራዎች ፖስት ካርዶች መለዮዎች ማስታወሻ ደብተሮችና አጀንዳዎች በዓለም ዙሪያ ተሰራጭተዋል። አሥራት ይፈቱልን የሚሉ መዝሙሮች ተዘምረዋል። አሥራት ግን አልተፈቱም። በክስ ላይ ክስ ነው የተከተላቸው።

በፍርድ ቤቱ የቀጠሮ ቀን አሥራትን ያሉ ሁሉ በፖሊስ ተደብድበዋል፣ ታስረዋል፣ በዝናብ በፀሐይና ብርድ ተሰቃይተዋል። "አሥራት የቁርጥ ቀን ልጅ የቁርጥ ቀን መሪ " "ማንዴላ " "ጋንዲ" እያለ መፈክር አሰምቷል። በመላው ኢትዮጵያ የሚገኙ የአንድነት ደጋፊዎች ሁሉ ከጎናቸው ቆመዋል።

የውጭ አገር ሰዎችም ባሉበት ሆነው ፕሮፌሰር አሥራት እንዲፈቱ ጥረዋል። የ1987 ዓ.ም. የገና በዓልን አስመልክቶ ከአሥራ ሁለት ሺህ በላይ የእንኳን አደረሰዎትና የይበርቱ ፖስት ካርዶች በወህኒ ቤት አድራሻ ልከውላቸዋል።

አሜሪካን አገር በየዓመቱ በሚዘጋጀው የኢትዮጵያውያን የባህልና የስፖርት በዓል በተቀዳሚ የክብር እንግድነት በተከታታይ ለሁለት ዓመት ተጋብዘዋል።

እንደሚታወቀው ክቡር ፕሮፌሰር አሥራት በፈጠራ ክሶች ተከሰው ከእሥር ቤት ወደፍርድ ቤት፣ ከፍርድ ቤት ወደእሥር ቤት እየተመላለሱ ባሉበት ወቅት በደረሰባቸው እንግልትና የትግሬ ዘረኞች አረመኔያዊ ተግባር ህመምተኛ ሆኑ። በበሽታው ሲሰቃዩ ከቆዩ በኋላ፣ ለይስሙላ ህክምና ይሰጣቸዋል እየተባለ በህኪም ቤት ምልልስ ብቻ ከፍተኛ መጉላላትና የሞራል ጥቃት እንዲደርስባቸው ከመደረጉም ባሻገር ህመሙም ቀስ በቀስ እየጎዳቸው እንዲሄድ ሆነ ተብሎ ተሠራበት።

ዘረኛው የትግሬዎች አገዛዝ! ክቡር ፕሮፌሰር አሥራትን እንደማይደኑ (ቀድሞ እንደገደላቸው)ካረጋገጠ በኋላ የሚመጣውን የሕዝብንና የዓለምን የተቃውሞ ገፅታ ለማርገብና ሠብዓዊ መሥሎ ለመታዩት፣በወቅቱ እንዳይታከሙ ተደርጎ በሞት አፋፍ ላይ ከደረሱ በኋላ ወደውጭ አገር ለከፍተኛ ህክምና ተላኩ ተብሎ ተነገረ።ይህም ለፖለቲካ ጠቀሜታ ሲባል የተደረገ እንጅ እንዲደኑ አልነበረም።

ክቡር ፕሮፌሰር አሥራት ከተናገሯቸው አንዳንዶቹን ለላሙና !

ፕሮፌሰር! መዐሕድ የተመሠረተበትን 2ኛ ዓመትና የወጣቶችን ምክር ቤት ምሥረታ ምክንያት በማድረግ ከአደረጉት ንግግር እና በሌሎች ጊዜያት ከተናገሯቸው የተወሰዱ አንዳንድ ትውፊቶች፡

-”በእንደዚህ ያለ አሥጫናቂ የሆነ የመከራ ጊዜና ወቅት፣ራሱን ደፍቶ፣ያልከፋው መስሎ፣ሆደ ሠፊ በመሆን የተጣለበትን መከራ ሁሉ ሳይቸኩል ችሎ፣ፈጣሪውን ለምህረት እየተማፀነ፣ ራሱንም ሳያጋልጥ ለመፍትሔ በሥልት የእሚሠናዳ ታላቅ ሕዝብ የኢትዮጵያ ሕዝብ ብቻ ነው።” “ኤሕአዴግ በገባበት ጊዜ የፖሊስ ሠራዊት በመበተኑ ያለ ፖሊስ፣ፍርድ ቤት በመበተኑ ያለ ፍርድ ቤቶች፣ለአንድ ዓመት ተኩል በእሚያሥገርም ፀጥታ እራሱን ጠብቆ በመኖሩ፣ መንግሥት ነኝ ባይ የ እማያሥፈልገው ጨዋ ሕዝብ መሆኑን አሥመስክሯል።”

-”ዛሬ ታላቁ የዐማራው ጠላት ዐማራው ነው።አንዳንድ የደላውና ዐወቅሁ ባዩ፣የዐማራ ድርጅት በመቋቋሙ አልሥማማም እያለ ሲዋልል፣ሌላው ደግሞ በጠቋሚነት፣በአሳባቂነት፣ በአድርባይነት፣በገዳይነት የገዛ ወንድሙን ለዕለት ሆዱ ፍላጎት ሲል ከፍተኛ በደል እያደረሰ ነው።እሥካሁን ድረስ የተሠራው ተሠርቷል።ከእንግዲህ ወዲህ ግን እንደነኚህ ያሉትን፣ ጠላትነታቸውን እንዲያውቁ ማድረግና ይሉኝታም ስፍራ የሌለው መሆኑን በጥብቅ ልናሳስብ እንወዳለን።በሌላ በኩል ሌላው የዐማራ ክፍል ተኮላሽቶ፣ተኝቶና በማንቀላፋት ላይ ይገኛል። ይህ ክፍል ቢቃጠልም እንኳ ሊሠማው ስላልቻለና አልነቃም ብሎ ስለቀረ፣ያለው ዕድል እንደሚባለው”ዐማራው ሲተኛ የሚበላው ጅብ ነው።”

-”አንዳንዶቻችንም በተመቻቹ መቀመጫና አልጋ ላይ እየተንፈላሰሰን፣እንደተለመደው የጭራ ፀጉር መስንጠቅና በዳመና ላይ ፎቅ በመሥራት ጊዜያችንን ሥናሳልፍ፣ ”አህያ ወይም ሀድጊ”በመባል መሳሰሎቹን እንደተጠበቀ ሆኖ፣የዋህነትም ጭምር ብቻ ሳይሆን በሃገርና በወገን ላይ ከፍተኛ በደል ማድረስ መሆኑን ተደጋግሞ የተመሠከረለት ነው።”

-”የተማርንና ለመማራችን የምሥክር ወረቀት የያዘን ሥለሆነ ባለሙሉ መብት ነን የማለት ዘመኑ አልፎ ከአፄ ኃይለ ሥላሴ መንግሥት ጋር አክትሟል።ዛሬ ሥራችን አቋማችንና

ሃሳባችን በሁላችንም ላይ የእሚጠራ ምሥክር መሆኑን እንገንዘብ። ዛሬ የኢትዮጵያ ሕዝብ ንቃተ ሕሊና የላቀ በመሆኑ፤ ምንም በአፈሙዝ ልጋም ምክንያት ግፊቱ ባይሰማንም ወደፊት የእሚጠይቁንና የእሚፋረቁን ብዙ መሆናቸውን ከአሁኑ መገንዘብና ለወገን ተገቢውን አስተዋፅዖ ማድረግ ብልህነት ነው።”

-”የታሪክ አጋጣሚ ሆነና በአሁኑ ወቅት ኢትዮጵያኖች በጎሣ፣ በዘር፣ በሃይማኖትና በቋንቋ በመለያየት ተከባብሮና አንድ ሆኖ የኖረው ሕዝብ ያለፍላጎቱ አንድነቱ እንዲናጋ ከመደረጉም በላይ የኔ ብሎ የሚኖርበት አገርም ወደማጣት እየተገደደ ነው። ሆኖም ዛሬ በዚህች ሃገር በቀሎች መሣሪያነት ብንጎዳም፣ የጊዜ ጉዳይ ነው እንጂ፣ ኢትዮጵያ እንደሆነች ሊያጠፏት የእሚቅነዘነዘት ይጠፏታል እንጂ እናት ሃገር ኢትዮጵያን ጠብቀው፣ እንደ እንጉዳይ በእሚፈሉ ጀግኖች ልጆቹ በአንድነቷ ታፍራና ተከብራ እንደምትኖር የእማያጠራጥር መሆኑን ሙሉ ዕምነቴን አረጋግጣለሁ።”

-”..ዛሬ የኢትዮጵያ ሕዝብ ከፍተኛ ችግር፣ ሃሳብና ሃዘን ላይ ይገኛል። እንደ እርግማን ይሁን ወይም በፍርድ ቤት እንደተፈረደበት ይመስል እነኚህን ችግሮች የሚያባብስ እንጂ የሚያሻሽልለት አንዳችም አጋር አላገኘም።...”

-“...የፖለቲካ ባለሥልጣኖች ከክፋት ወደደግነት እንዲመለሱ... ኃላፊነት ተሰምቷቸው ለሕግና ለሕዝብ ፍላጎት እንዲገዙ... በሰላማዊ መንገድ ለማሳመን በአጋጠመኝ ዕድል ሁሉ ድምፄን ከማሰማት አልቆጠብም።...”

- “...ለሀገሩና ለወገኑ ክብርና ደህንነት ደረቱን ለጥይት በመሥጠት የቆረጠው አርበኛም ያለቀኑ አልወደቀም፣ አልሞተም። እንዲያውም ከተፈጥሮ ሞቱ በኋላም ቢሆን በታሪክ ውስጥ እየኖረና ኢትዮጵያንም በታሪክ እያኖረ ነው።...”

-”መዐሕድ ለዚህች ሀገር ሕዝብ በአጠቃላይና ለብሶተኛው ዐማራ ሕዝብ ፍትህ ከመጠየቅ ባሻገር ያቀረበው ሌላ ጥያቄ የለም።...”

-”የመላው ዐማራ ሕዝብ ድርጅት፣ የኢትዮጵያ የግዛት አንድነት ተከብሮ፣ ሕዝቡ በእኩልነትና በወንድማማችነት አብሮ የሚኖርበት ሥርዓት እንዲሰፍን ማድረግ የአሁንም ሆነ የወደፊት መሠረታዊ ዓላማው ነው።”

-”..እርግጥ ነው መዐሕድ ነፃ መሬት ወይም የታጠቀ ሠራዊት የለውም። ሆኖም የመዐሕድ ነፃ መሬት የእያንዳንዱ ዐማራና የመላው ኢትዮጵያ ሕዝብ ነፃ ልብ መሆኑን እንድትገነዘቡልን እንወዳለን።...”

“...ሌላው የመዐሕድ ችግር ሁሉም እንደሚያውቀው ማንኛውንም የኢትዮጵያ ችግር በመግራው ላይ እንደሚላከኩት ሁሉ ኢሕአዴግ እንዳይጋለጥበት የሚፈልግባቸውን ችግሮች ሁሉ በመዐሕድ ላይ ማላከክ የተለመደ ነው።..”

“...ዛሬ የኤርትራ ጉዳይ ፈንድቷል።እኔ መጀመሪያ ጠላት ተደርጌ የተወሰድኩት የኤርትራን የመገንጠል ጉዳይ በሰኔ የሽግግር ኮንፈረንስ ላይ ትክክል አይደለም ብዬ ሥለተቃወምኩ ነው።ይኸው ዛሬ ከመንግሥት ጀምሮ እሥከታች ድረስ ሁሉም የሚያጨበጭበበት ጉዳይ ሆኗል።ይፋቱ ካላችሁ ደግሞ ፍቺውን በደንብ በህግ አድርጉ፣አንጠልጥሎ መተው ሌላ ጣጣ ያመጣል ብዬ ነበር።ይኸውና ዛሬ መጣ።”

“የአካባቢው ሃገሮች፣የወዳጅና የጠላት መንግሥታት፣የዓለም አጠቃላይ ሁኔታ ግምት ውስጥ ገብቶ፣በመጨረሻ ኢትዮጵያ በሚያመቻት ጊዜ ሉዓላዊነቷን ማስከበር አለባት” ጥቅምት 1991ዓ.ም.

ሥለፕሮፌሰር አሥራት ሌሎች ሠዎችስ ምን ይላሉ?

“..ከሃያ ዓመት በላይ አውቃቸዋለሁ።ለፕሮፌሰር አሥራት ከፍ ያለ ግምት አለኝ።ሥራ የማይሰለቹ ማንኛውንም የሕክምና ጥያቄ የማይንቁ ባለሙያ ናቸው... ፕሮፌሰር ያካበቱትን የሙያ ጥበብ አሠራሩንና አስተሳሰቡን ለምደው የራሳቸውን (ወጥነት ያለው ቱባ) ሥራ ማውጣት የሚችሉ ናቸው።...የኢትዮጵያን ባህል ጠንቅቀው የሚያውቁ ናቸው።” ፕሮፌሰር ነቢያት ተፈሪ

“...የአሥራት የልጅነት መምህሩ ነኝ፣የኔታ ነው የሚለኝ፣ያከብረኛል፣አለቃም አድርጌው ነበር። ረጋ ያለ፣ከሰው ተግባቢ፣ሰው አክባሪ ፣ሲጠየቅ የሚናገረው በቀላሉ ይገባሃል፣ኩራት አያውቅም፣ጠባዩ ያው ነው። አሁን እኔ 93 ዓመቴ ነው፣ በ85 ዓመቴ ይኸን ሆዴን ተቀድጃለሁ።የቀደደኝም አሥራት ነው እናንተ ፕሮፌሰር ብላችሁታል፣አዳነኝ።አሥራት በራዲዮ <አስተማሪዬን አክማ ያዳንሁት በጣም ያስደስተኛል> ብሎ ሲናገር በአገሩ ተሰማ። ታዲያ እንዴት ኮራሁ መሰለህ።አሥራት ሰዓት ሽልሞኛል፣ገንዘብም በየጊዜው ሠጥቶኛል። እኔማ ድሮም ድሮም ልጅ ሆኖ ትልቅ ሠው እንደሚወጣው ተረድቻለሁ።..” የፕሮፌሰር አሥራት የልጅነት መምህር አለቃ ለማ ከሰድሳ ዓመት በፊት የነበረውን አስታውሰው ከተናገሩት(በ1981ዓ.ም.)

ምንም እንኳን እኔ በመሠረቱ ለአማራው በመቆርቆር አቋም የወሰድኩት “ሻዕቢያ፣ወያኔና አነግ” አዲስ አበባ ከመግባታቸው ቀደም ብሎ አነግ አሰሳ|ወለጋ ውስጥ ከ300 በላይ አማራዎችን ብቻ በአንድ ትምህርት ቤት ውስጥ ሰብሥቦ በላውንቸር ከጨረሰበት ጊዜ

አንሥቶ ቢሆንም፣ መሰሎቹን ፈልጎ የመወሰድ ድጋፍ ድርጅት በማቋቋም አማራውን ለመርዳት ያሥቻለኝ ግን መወሰድ በተቋቋመበት ዓመት በ1984ዓም ፕሮፌሰር አሥራት ሥዊድን አገር ሥቶክሆልም ከተማ ለሥራ ጉዳይ በመጡበት ጊዜ በመተዋወቅ ነው። ከመሠናበቴ በፊት ተዘጋጅቼና አሥቤበት ሥለሄድኩኝ “ሁለት ሺህ(2000)ዶላር ብዙም ባትሆን፣ ለመወሰድ የሥራ ማካሄጃ ትረዳ ዘንድ” በሚል ሥሠጥ፣ “አደርሳለሁ” ሲሉኝ፣ ደስ ብሎኝ ወደ ቤቴ ተመለስኩ። እሳቸውም ወደ ኢትዮጵያ እንደተመለሱ ሳይውል ሳያደር ደብዳቤ ፅፈው “ያችን የቸርከኝን በተገቢው ቦታ አውለናታል” ብለው ሲልኩልኝ የበለጠ አንጀቴን በሉት፣ ምክንያቱም ትንሽ ነው፣ ትልቅ ነው፣ ብለው ሳይንቁ ቁምነገር ሥላሳዩኝ ነው። አማራውም ቀስቀስ ተሰባሰበ ድርጅቱ ጠነከረ ፣ እሳቸው ሲታሰሩ አብሮ ታሠረ። በመጨረሻም ፕሮፌሰርን አሜሪካ አገር ፔንሲልቫንያ ሆስፒታል ለመጠየቅ ሄጄ እንዳየኋቸው እንባዬ ቀደመኝ። ከከፍሉ ወጣሁ። ከጥቂት ደቂቃ በኋላ ተመልሼ ገባሁ። “ጤና ይሥጥልኝ ፕሮፌሰር” አልኳቸው። ጤና በነበሩበት ወቅት ብዙ የሥልክ ልውውጥ እናደርግ ሥለነበር፣ የህመሙ ብርታት ድምፃን ከመለየት ይገታቸው ይሆን ብዬ ሥለተጠራጠርኩ፣ “ማን እንደሆነኩ አወቁኝ” ብዬ ሥጠይቃቸው። “መቸ አጣሁህ” አሉና ነገሩኝ። ምኞቴና ፍላጎቴ ፕሮፌሰር እንዲደኑ፣ ተጨባጩ ሁኔታ ደግሞ እንደማይደኑ እየተሟገቱኝ ዕርሜን አውጥቼ ተመለስኩ። መጀመሪያ ስዊድን ሀገር በመጡበት ወቅት ሳገኛቸው የተጎናፀፍኩትን ደስታ፣ አሜሪካ ሀገር ሂጄ በሀዘን ለውጬው መጣሁ።” አያሌው ፈንቴ

“ፕሮፌሰር አሥራት እኮ ለራሳቸውና ለቤተሰባቸው የተፈጠሩ አይደሉም። ለሕዝብ ተፈጥረው ሕዝብን አገልግለው ለሕዝብ የተሰው ታላቅ አርበኛ ናቸው።” የመርካቶ ነጋዴ

“ማጣት እንጂ ማቆየት ባልታደለች ሃገር ውስጥ ተፈጥረው ሳይጠገቡ ያለፉ ብርቅዬ የኢትዮጵያ ልጅ ነበሩ።” ያሩሲወርቅ

“ስለፕሮፌሰር አሥራት ብዙም የማውቅ ባልሆንም በሙያቸው፣ በኢትዮጵያዊነታቸውና በወገን አፍቃሪነታቸው አኩሪ ሥም እንዳላቸው አውቃለሁ። መቼም የሰው ልጅ ከሞት የሚቀር ባይሆንም የእርሳቸው ዜና ዕረፍት ከምንም በላይ የሚያሳዝነኝ በአንድ ምክንያት ብቻ ነው። ይህንን ያቀጣጠሉትን የትግል ፍሬና የወገናቸውን መልካም ሕይወት ደርሶ ሳያዩት በማለፋቸው ነው።” የአንድ ቢሮ ፀሀፊ

“..ብዙዎች ሥለህክምና ሙያቸው ይመሰክራሉ። በእርግጥ ይህ ሁሉ ምሥክርነት ቢያንሳቸው እንጂ የሚበዛባቸው አይደለም። እኔ ደግሞ በመወሰድ አውቃቸዋለሁ። ደፋር፣ ሃሳባቸውን በተገቢው መንገድ በግልፅ ቋንቋ ማስረዳት የሚችሉ፣ ሰው አክባሪ፣ ድካምን የማያውቁ፣ ለቆሙለት ዓላማ የመጨረሻውን መስዋዕትነት የከፈሉ ጠንካራ መሪ ናቸው።..” የመወሰድ አባል

በመጨረሻ! ለአማራው ህልውና፣ ለሀገር ሉዐላዊነትና ለህዝብ አንድነት ቀናኢ የሆነው ኢትዮጵያዊ ሁሉ፣ ፕሮፌሰር አሥራት! ታሪክና ትውልድ የማይረሳው ተግባር ፈፅመው በማይቀረው የሠው ልጅ መጨረሻ በሆነው ሞት፣ ከዚህ ዓለም የተለዩበትን 20ኛ ዓመት

አሥመልክቶ በታላቅ ሀዘንና ቁጭት አሥቦት እንዲውል እያስታወስን፤ይህን ዕለት ከኢትዮጵያ ሕዝብ ተስፋና ድል ጋር አያይዞ የሚከበርበት ወቅት አሁን ባለው የጊዜና የሁኔታ ውስብስብነት ቢዘገይም አይቀሬ መሆኑን ሳናስታውስ አናልፍም።

የሰማዕቱ የአሥራት ሥራ ህያው ሆኖ ለዘለዓለም ይኖራል!

አያሌው ፈንቴ